

פורים

פורים מול כיפורים

- א. מה ההבדל בין "גורל" לבין "פור"? ומדוע נקרא חג זה "פורים" - הלא היה רק "פור" אחד?
- ב. נאמר במגילה: "הפיל פור - הוא הגורל לפני המן". מה הפשר של כפל השמות - פור וגורל?
- ג. איזה קשר נפלא קיים בין "פורים" לבין "יום הכיפורים"?
- ד. מדוע רק בפורים "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע"?
- ה. למה דווקא בפורים "כל הפושט יד - נותנים לו"?
- ו. איזה תחפושת קיימת בפורים, אשר אף אחד אינו נותן ליבו אליה?

פור וגורל

בספר מגילת סתרים (לבעל "הנתיבות") מבאר, מהו ההבדל בין פור לבין גורל: גורל - היינו, גורל טוב. כמו הגורל שלפיו נחלקה הארץ. וכמו הגורל שעורכים ביום הכיפורים.

ואילו פור - היינו גורל רע. מלשון התפוררות! כפי שנאמר בישעיהו (כ"ד): "פור התפוררה הארץ".

ולפי האמור, יובן היטב פשרו של הפסוק: "הפיל פור - הוא הגורל לפני המן", שכן תמוה: מהו פשר כפל השמות - פור וגורל?

אלא, שהמן ברשעתו "הפיל פור" - לרעת עם ישראל!

אשר הוא "הגורל לפני המן" - גורל לטובתו של המן!

ויתכן להוסיף לאור דבריו הנפלאים, שבסוף המגילה נאמר, שנקראו הימים הללו "פורים" - על שם הפור. אך אם נעשה רק "פור אחד", על מה ולמה נקרא חג זה "פורים" בלשון רבים?

אלא יתבאר להפליא, שחשב המן להפיל פור - לרעת עם ישראל!
והשיב לו ה' יתברך גמולו בראשו, ונפל פור - לרעת המן וזרע עמלק!
וכך "נהפוך הוא" - נתהפך הפור שנועד לייסר את היהודים על ראשו של
צורר ישראל. ומכאן שמו: "פורים".

מרדכי השפיל את המן ואסתר רוממה אותו

ובכדי לרדת לעומקו של השם "פורים", מן הראוי להביא את דבריו הנפלאים
של האוהב ישראל מאפטא, המקשר בין שני ימים גדולים בשנה - פורים ויום
הכיפורים.

ותחילה, יש להקדים הקדמה קצרה:

המתבונן יראה, שמרדכי ואסתר נהגו בהנהגה הפוכה לחלוטין כלפי המן
הרשע:

מרדכי - "לא יכרע ולא ישתחוה".

ומבאר בספר ראשון לציון (לבעל האור החיים) בשל מה נאמר בלשון עתיד,
הלא מתאים היה יותר לכתוב "לא כרע ולא השתחוה"?

אלא ללמד בא, שאף על פי שיכל מרדכי להימנע מלהשתחוות להמן בלא
להעלות את חמתו, וזאת על ידי שידאג שלא להימצא בקרבתו, לא כך נהג
מרדכי, אלא התאמץ והשתדל להיות סמוך להמן, ובאופן מתריס נשאר זקוף
ועומד - "לא יכרע ולא ישתחוה"!

יתר על כן, מוסיף הראשון לציון לבאר את הפסוק: "ויגידו להמן לראות
היעמדו דברי מרדכי, כי הגיד להם את אשר הוא יהודי" - ויפלא הדבר: אלפים
רבים השתחוו להמן מלבד אדם אחד שלא כרע. וכי המן היה צריך שיגידו לו
זאת? האם היה סומא ולא הבחין בכך בעצמו?

והיותר תמוה, מדוע המן לא כעס מיד כשאמרו לו שמרדכי אינו משתחוה,
אלא רק בפסוק הבא נאמר: "וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא
המן חימה". למה רק עכשיו כשהגידו לו כולם - רק אז התחיל לזעום?

ושאלה נוספת: מה פשר התרוץ של מרדכי - שהוא יהודי ועל כן איננו
משתחוה, הרי היה צו של המלך להשתחוות?

אלא כך היה סדר הדברים:

מרדכי השיב לכולם: דעו לכם כי יהודי אני, וליהודי אסור להשתחוות לפסל.
לכן הגם שציווה המלך להשתחוות להמן - אבל לא ציווה ליהודים להמיר דתם.

ממילא לא עברתי על דת המלך, כי הסיבה שאינני משתחוה להמן הינה שבכיסו יש פסל.

"ויגידו להמן" - סיפרו לו את טענת מרדכי, ויעצו לו שיסיר את הפסל וכך יבחן את דברי מרדכי. ולכן המן לא כעס מיד, אלא תחילה הסיר את הפסל. אך אז נאמר: "וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו" - "לו" דייקא, להמן ולא לפסל - "וימלא המן חימה"!

מתבאר, שמרדכי אכן ביקש והתכוון להכעיס את המן, והיה האדם היחיד בעולם [חוץ מהמלך והמלכה] שלא כרע אליו - כל זה בהתרסה גלויה! אולם אסתר, לעומת זאת, נהגה ממש להיפך. היא קירבה את המן וגידלה ורוממה אותו:

בספר מנות הלוי מתאר בהרחבה את דברי חז"ל במדרש, כיצד נתנה אסתר בסעודה את הכתר שלה בסמוך לכתרו של המן. וכאשר מזגו כוס למלך, וכוס נוספת נמזגה למלכה - היתה אסתר נוטלת כוסה ונותנת להמן... והיה המלך מצטמק ורע לו!

עד כדי כך הגיעו הדברים, שאמר המן: "גם למחר אני קרוא לה עם המלך" - כביכול אילו רציתי, היתה נשמעת אלי.

ויפלא הדבר מאוד, הלא שתי ההנהגות הללו - של מרדכי ושל אסתר - הן ממש דבר והיפוכו? על כן יש לבאר את עומק הענין ולברר עם מי הצדק, וכיצד צריך להתנהג כלפי רשע - האם להכנע אליו כמו אסתר, או אדרבא, להתריס כלפיו כמו מרדכי?

הגורל ביום הכיפורים והפור שעשה המן

ויתבאר על פי דבריו הנפלאים של האוהב ישראל מאפטא:

בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר נ) כתוב, שיום הכיפורים - כמו פורים! ואם כן מתברר, שחג הפורים הינו מרומם ונשגב עד מאוד, והוא כמו היום האדיר בשנה!

והנה **בזוהר הקדוש** (תצוה קפ"ה) מבאר את עבודת יום הכיפורים, ומקשר את פורים ליום הכיפורים:

"יבוא המלך והמן" - אסתר עשתה ^{משה} ממש כמו הכהן הגדול ביום

שכן עיקר העבודה ביום הכיפורים נעוץ גם הוא בגורל:

נוטלים שני שעירים, שווים ממש, הן במראה, הן בקומה והן בדמים, ועורכים גורל - אחד לה' והשני לעזאזל. ויש להבין, מה המשמעות של מעשה זה? ומפני מה רק לאחריו הכהן הגדול מתוודה ונמחלים עוונותיהם של עם ישראל?

אלא, שזהו סוד עצום ונורא: מרוממים את הס"מ, וכביכול משווים אותו לקב"ה!

מבהיל על הרעיון!

מכל הפמליא של מעלה, נוטלים רק פיתקה אחת - של הס"מ, ועימו, באותה תיבה, נמצאת גם הפתקה של הקב"ה בכבודו ובעצמו!

מלכו של עולם והס"מ חולקים שתי פתקאות בשווה, ואף חולקים שני שעירים בשווה. היתכן?

אלא, שבאותה שעה שמקבל הס"מ דורון כה גדול מהכהן הגדול - פיו נסתם מלקטרג! כל כולו אחוז שרעפים והתרגשות על הזכות העצומה שנפלה בחלקו, עד שבמקום להיות קטגור נעשה סנגור, ואומר לה' יתברך: ראה את עמך ישראל מתענים צמים ולבושים לבן כמו מלאכי השרת!

וזו השעה שהכהן הגדול מתוודה על חטאי עם ישראל!

ובו בזמן שהשעיר לה' עולה לקרבן, מושלך השעיר לעזאזל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא!

כי לא יודע השטן שהקב"ה מטיל עליו את כל "האש", וכל עוונות עם ישראל יבואו על ראשו - "כי גחלים אתה חותה על ראשו"!

והקב"ה, מרוב אהבתו לישראל, מתרצה בדבר ומוחל על כבודו!!!

ובהנהגה זו נהגה אף אסתר, כמבואר במסכת מגילה (דף ט"ו): היא הזמינה אך ורק את המן לסעודה, כמאמר הפסוק הנ"ל: "אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו', כי גחלים אתה חותה על ראשו"!

וזו הסיבה שאמרה: "יבוא המלך" - הקב"ה - "והמן"!

על ידי שהשוותה את המן לה' יתברך, וגדלה ורוממה אותו - נשבר תוקפו וחזקו!

ויאירו הדברים, שמקום זה הוא היחיד שמרומז בו שם ה': "יבוא המלך והמן

היום"!

חייב איניש לבסומי

ומעתה תתבאר להפליא פשר הנהגת מרדכי ואסתר:

מרדכי סירב לרומם את המן, כי טרם הגיע זמנו לפול! ועל כן אדרבא, הכעיס והקניט אותו, למען ימשיך לנסוק מעלה מעלה, ויתרברב בגזירות שמד על מרדכי ועם ישראל.

אולם בהגיע תור אסתר, היה זה רגע לפני הנפילה, ולכן אסתר רוממה וגידלה את המן - כמו השטן עצמו שעולה למקום שממנו יש רק להיכן ליפול - "לפני שבר גאון"!

ובשעה שהנחש עלה לראש - נחתך ראש הנחש - ונשאר חש. וכן השטן ששמו סמא"ל - נקפד ראשו - ונעשה אלם! הס קטגור!!!

ומכיון שכך, יובן מדוע רק בפורים נצטוונו "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע". שהרי לא מצינו באף מקום בתורה הקדושה שיצא דבר טוב מיין?

אלא, מבאר האוהב ישראל מאפטא, שסעודת אחשורוש ואסתר נקראת על שם היין - "משתה היין"!

וזאת, כי פורים הוא יום שמעבר לכל בינה ודעת. וכפי שבמשתה היין קרה דבר פלא והמן נתלה, כך בכל פורים, על ידי יציאה למעלה מהדעת מבטלים כח הרע!

וזהו הכח שביום הפורים - שהוא תשובה מאהבה.

וגדול הוא מיום הכיפורים - שהוא תשובה מיראה!

שכן מי נתלה במי? קטן בגדול - כיפורים כפורים!

וכמו שגורל יום הכיפורים הפך את השטן לשברון ולרועץ - כך ה"פור" שהפיל המן - נהפך לרעתו, ומכאן שמו "פורים"!

וניתן להוסיף ולהתבונן, שביום הכיפורים - בתשיעי אוכלים, ובעשירי צמים! כי תשובה מיראה עושים בצום!

ואילו בפורים - בי"ג צמים, ובי"ד אוכלים! כי תשובה מאהבה עושים בסעודה

וביין!

כל הפושט יד נותנים לו

ומכאן מודעה גדולה, שהדבר היחיד שמחופש בפורים, אך אף אחד אינו נותן ליבו לכך - הוא פורים עצמו!!!

שכן הוא יום גדול בשנה, גדול מיום הכיפורים, מסוגל לישועות מופלאות שאין הדעת יכולה להשיג, ובכל זאת, מחופש בתחפושת גדולה!

כי באצטלה של ליצנות ושמחה, שכרות וקלות ראש, משלוח מנות ונטילת מעות, ריקודים ומחולות - מסתתרת הפנימיות העצומה של יום זה - יום גדול בשנה, שכמוהו כיום הכיפורים!

ועל כן נפסק בשולחן ערוך (תרצ"ד ג') להלכה, שאין מדקדקים במעות פורים, אלא "כל הפושט יד - נותנים לו".

ותמוה: כיצד יתכן לצוות על כילוי ממון? מדוע רק בפורים נותנים ללא הבחנה בין עשיר לרש?

אלא שזהו הסוד - "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

מיהו ה"איש"?

אוצר החכמה

"ה' איש מלחמה"!

"איש" - ראשי תיבות: אלוקים, הוי"ה, שד"י!

אוצר החכמה

וכפי שעם ישראל שולחים משלוח מנות ביום זה ונותנים מתנות, כן יתן להם ה' יתברך "משלוח מנות" ו"מתנות לאביונים" מידו הרחבה!!!

ביום העצום והמיוחד הזה בשנה, שגדולתו וקדושתו כה רבה - יותר מיום הכיפורים!

